Organi Komiteti Markaziji partijaji komunistiji (ʙ) Ūzʙekiston
Орган Центрального комитета коммунистической партии (б) Узбекистана
На местно-еврейском языке

Proletarhoji hamaji mamlakatho, jak şaveton!

BAJROQI MIHNAT

FEVRAL
12
şaʙot
soli 1938
№ 36 (2063)

Vazifahoji kalon va əizatgini ʙinokorho

Dar mudati solhoji du pançsolaji stalini vatani mo kori nihojat ʙuzurgi ʙinokoriro ʙa vuçud ovard, ki ʙa on ʙaroʙar meomadagiro taarixi insonijat namedonad. Dar mudati cor soli pançsolaji jakum pulandoziho ʙa xoçagiji xalqi ʙa 52,1 miliard sūm rasida ʙudand, amo dar mudati cor soli pançsolaji dujum onho az 117 miliard sūm zijod ʙudand. Dar natiçaji in ʙinokoriji nihojat ʙuzurg, mo industrijaji purquvati sotsializm, xoçagiji qişloqi peşqadami sotsialistiro ʙunjod kardem, plani ʙuzurgvori ʙunjodijati komunali, manzili, maktaʙi, kasalxonagiro ʙa vuçud ovardem. Mamlakati mo taçriʙaji nihojat ʙuzurgi ʙinokori çun kard va kadrhoji aəloji ʙinokor tarʙija doda rasond.

Komiteti Markaziji Staliniji partija va hukumati soveti ʙa ʙinokoriji serxarç dojim diqati nihojat ʙuzurg memonand. Mo ʙurdani ʙinokoriji masştaʙaş xelo ʙuzurgro davom medihem va ʙa ojanda ham ʙisjor mesozem!

Amo ʙaroʙari hamaji muvafaqijathoji ʙunjodijati serxarçi mamlakati mo, ʙa taçriʙaji nihojat ʙuzurgi qunşuda nigoh nakarda, kori ʙinokori az kamʙudihoji kalon hanuz foriq naşudast. Du sol peş, 11-umi fevrali soli 1936, «Dar ʙoʙati ʙehtar kardani kori ʙinokori va dar ʙoʙati arzon kardani ʙinokori» qarori Komiteti Markaziji VKP(ʙ) va Sovnarkomi SSSR naşr şuda ʙud, ki dar on kamʙudihoji taşkilothoji ʙinokori tanqidi qatəi karda şuda, programaji vaseəi kor doda şuda ʙud. Afsūs ki ʙisjori nişondodhoji TsK VKP(ʙ) va Sovnarkomi SSSR to ʙa alvaqt hanuz ʙa əamal ʙurovarda naşudast.

Soveşcaniji aktivi ʙinokorhoji dar sanoəati vazmin kor mekardagi, ki dar nazdiki dar tahti rahʙariji rafiq L. M. Kaganovic guzaşt, tarafhoji susti kori industrijaji ʙinokoriro cuqur rūjkor kard.

Noqanoəatʙaxş içro kardani direktivahoji partija va hukumat aksi xudro dar çaməasthoji ʙinokoriji serxarçi soli 1937 joftagi meʙoşad. Quvatho va pulhoro ʙa fronti kaloni korho sarf karda, mo ʙa iʙtidoji soli 1938 ʙo miqdori ʙisjori ʙinokorihoji guzaranda nom doştagi, jaəne sar şuda, amo ʙud naşudagi omadem. In hozir kamʙudiji asosiji ʙinokoriji mo meʙoşad. Inxel ahvol ʙe harakat mondani pul, xelo past kardani manfiəati xoçagiji ʙinokoriro ʙa vuçud meʙijorad. Vazifaji markaziji ʙinokorho dar soli 1938 iʙorat az inast, ki puli candmilliardiji ʙa ixtijori onho doda meşudagiro ʙaroji ʙud kardani ʙinokoriji guzaranda, ʙaroji ʙa kor darovardani miqdori maksimaliji korxonaho manfiəatnok sarf kunand.

Az ʙinokorihoro teztar ʙa kor darovardan, az korhoji ʙinokoriro ʙo sifati aəlo içro kardan dida, ʙaroji ʙinokor digar qanoəatmandiji kalon nest. Baroji odami soveti cixel taraqi kardani zavodho, manzilçojho, maktaʙho, kluʙho va maədanhoji digari madanijati ʙo dasti ū soxta şudagiro dar əamal didan, xursandiji zijoda ʙaland nest! Az ʙo sifati aəlo içro kardani korhoji nihojat ʙuzurgi ajomi stalini, korhoji ʙo puli xalqi soveti va ʙo nomi intereshoji xalqi ʙuzurgi mo ʙa vuçud ovarda şuda istodagi dida, ʙaroji ʙinokor digar takaʙʙuriji kalon nest.

Raʙocihoji peşqadami ʙinokoriho,—onho ʙoşand kam ʙestand,—namunahoji ʙisjori aəloji dojim içro kardani jakunim-du normaro nişon doda istodin. Staxanūvcihoji çudogona dar ʙinokoriho namunahoji aəloji korro nişon doda istodin, amo az rekordhoji jakiho kor dar ʙeştari voqiəaho durtar narafta istodast, harakati əomaviji staxanūvi taşkil doda naşudast. Qariʙi hamaji taşkilothoji ʙinokori soli 1937-umro ʙo xelo içro nakardani suporişhoji hosili mihnat tamom kardagijand. Saʙaʙi in dar haminast, ki dar ʙinokorho ʙa miqdori xelo ʙisjor quvathoji zijodtiji kori mavçudand. Bekoristihoji kalon hosili ʙalandi mihnati peşqadamhoro mexurand, xelo ʙarzijod içro kardani fondhoji haqikorro ʙa vuçud meʙijorand, taşkilothoji ʙinokoriro ʙa million-million sūm zarar kaşidan əojid mekunand. Inxel surati noxuş dar tresthoji «Zavodstroj», «Donʙassilstroj», «Sojuztransstroj», «Sojuzekskavatsija» va ʙisjori digaraş dida meşavad.

Baəze korkunhoji xoçagi fikr mekunand, ki rohi asosiji sarʙardoriji hosili mihnat az intizomro ʙo əoraʙoji administrativi ʙa vositaji dodani çarimahoji əomavi ʙaland ʙardoştan iʙorat ʙudast. Onho ʙa nazar namegirand, ki vazifaji asosiji onho az quvati koriro durust ço ʙa ço mondan, odamhoro taəlim dodan, kori durust ʙa rah monda şudagiro taşkil dodan iʙoratast. Va dar kori durust ʙa rah monda şudagi, kor xuşvaqttar meguzarad, mihnat—serhosiltar, intizom—mustahkamtar, haqi kor—ʙalandtar meşavad.

Binokorhoji mo ekonomikaji korkardaʙuroriro hanuz sohiʙ naşudin, onho ʙa masalahoji finansi ʙa qadri kifoja cuqur diqat namemonand. Lekin dar inço onho aksi hamaji norasojiho va hamaji muvafaqijathoro mejoʙand. Finanshoro sohiʙ şudan, ʙaroji kam kardani xudarziş gūştini qavi giriftan, har sūmi sovetiro ʙarişta kardan—talaʙi maçʙuriji az har korkuni xoçagi imsol karda meşudagi, hamin meʙoşad.

Binokorho dar xususi narasidani taəminot şikojat mekunand. Amo ʙaroji mo, ʙolşevikho, az in faqat cunin xulosa meʙurojad, ki ʙa vaseə kardani ʙurovardani materialhoji ʙinokori diqati zūr mondan va az resurshoji mavçuda xelo ʙaqxtar fojda ʙurdan darkorast. Rahʙarhoji ʙinokorihoji nav ʙisjor vaqtho rezervhoji xudro ʙato namedonand. Baroji fahmida giriftani rahʙarhoji ʙinokoriho vaqt rasidagijast, ki ʙa sistemaji əajʙdorşudaji ʙa şaxshoji daraçaji sejum əətiʙor kardani in masalahoji muhim kajho oxir mondan, va kori taəminotro ʙa dasti xud giriftan zarur ʙud.

Dar mudati solhoji oxirin ʙaroji ʙinokoriro ʙa relshoji industriali guzarondan ʙisjor kor karda şudagijast. Lekin ʙinokorho mexanizmhoji mavçudaro hanuz xelo ʙad ʙa kor ʙurda istodin. Misoli xarakternok. Az 250 ekskavatori dar ixtijori taşkilothoji ʙinokoriji Narkomtjazprom ʙudagi, dar ajni avçi korhoji ʙinokoriji soli 1937 hamegi 165 ekskavator kor karda ʙud, ʙoqijaş az saʙaʙi vajron ʙudan ʙekor istoda ʙud. Az rūji fikri çinojatiji kim-ki remonti ekskavatorho dar jak zavodi Sverdlovsk markazonida şudast va xelo ʙad taşkil doda şudagi meʙoşad. Gitromonitorho ham monandi ekskavatorho hamcunin ʙetartiʙona ʙa kor ʙurda şuda istodin. Betonomeşalkaho faqat qariʙi sejaki vaqti kori kor mekunand. Mexanizmho nodurust taqsim şudagijand. Dar Svirstroj, Krivozstroj, Uralaljumin parki ʙuzurgi mexanizmho mavçudast, ki on ʙekor istodast, amo dar ʙinokorihoji hamsoja mahz dar hamin maşinaho norasojiji zūr his karda şuda istodast.

Bisjor raʙocihoji staxanūvci dahho taklifi aəloji ratsionalizatori doda istodin. Lekin dar taşkilothoji ʙinokori ʙa pahm kardani taçriʙaji qimatʙahoji onho, ki dar əamal sançida şuda, dar kor durust ʙuromadagijast, diqati zaruri izhor karda naşuda istodast. Vazifaji rahʙarho hozir dar inast, ki ʙa ʙetartiʙona ʙa kor ʙurdani maşinaho oxir monda şavad. Mo voçiʙem, ki peşravihoji asosiji staxanūvcihoro na faqat propaganda kunem, ʙalke hamcunin ʙa taçriʙaji hamaji kor ʙo qajrat çori kunem.

Binokorho dar mamlakati mo ʙisjor əimorathoji aəlo soxtagijand. In dar ʙajni onho xuddonamiro tavalud mekunad. Baroji fahmida giriftan vaqt rasidagijast, ki ʙa mo ʙoz ʙa tariqi qavi taəlim giriftan va madanijati koramoro ʙaland ʙardoştan darkorast. Binokorho dar xususi grafika ʙisjor gap mezanand. Lekin ʙisjor vaqtho odamho faromūş mekunand, ki ʙaroji grafika gūştin giriftan darkorast, amo ʙaroji in odamhoro taşkil dodan darkorast. Tarafi asosi dar hamin taşkil dodan meʙoşad.

Dar ʙinokori ham, monandi soʙahoji digari xoçagi, zamʙūrxonahoji duşmanhoji laəini xalq, ki az rūji nişondodi faşizmi japonu-germani əamal mekardand, foş va reşakan karda şudagijand. Ba rahʙari ʙisjor korkunhoji navi ʙa partija çonsupor omadagijast, va vazifaji onho hamaji əomaji ʙinokorhoro ʙa davri xud pajvasta kardan meʙoşad. Qarori Plenumi janvariji Komiteti Markaziji partijaro, ki xatohoji taşkilothoji partijagiro zada ʙuromad, ʙojad korkunhoji xoçagi ham mustahkam hazm kunand. Partija hamaji odamhoji ʙaroji intereshoji xalq, ʙaroji intereshoji vatani sotsialisti ʙo dili sof gūştin megiriftagiro qataijan dar zeri himojaji xud megirad. Partija aralaş kardani duşmanho va dūsthoro ʙa kase roh namedihad.

Komiteti Markaziji Stalini va hukumati soveti ʙa ʙinokorho ʙa miqdori ʙuzurg pul medihand, ʙaroji ʙo muvafaqijat içro kardani plan hamaji şarojitro ʙunjod mekunand. Binokorho metavonand va ʙojad haminxel kor kunand, ki matlaʙ eətiʙoriji zūri partijaji komunisti va hamaji xalqi ʙuzurgi moro ʙaço rasonand.

Sarmaqolaji «PRAVDA».

9-umi fevral.

Harakathoji harʙi dar Xitoj

LONDON, 9 (TASS). Muxʙiri dar Şanxaj ʙudagiji Britiş junajted pres maəlumot medihad, ki dar vilojati Şansi qismathoji armijaji 8-umi xalqi—revoljutsioniji Xitoj şahri Jaupini dar rohi ohani Daton—Pucsou, şimoltari Tajjuan ʙudagiro davragir kardin. Dar nazdi darvozahoji şahr zanozaniho guzaşta istodin. Dar şahr 20 hazor soldati japon hast.

Muxʙiri dar Gonkong ʙudagiji «Dejli telegraf end morning post» maəlumot medihad, ki ʙa harakathoji japonho ʙaroji ʙa çonuʙi rohi ohani Lunxaj ʙa peş daromadan muqoʙilijati qatəi karda istodani askarhoji xitoj japonhoro voçiʙ kardast, ki az komandovaniji əoli talaʙ kunand, ki ʙa jordami onho quvathoji ʙisjor rohi kunad. Dar natiça dar nazdi Şanxaj dar reziʙgohi rūdxonaji Jantszi 50 transporti japoni ʙo askarho çamə karda şudagijast.

*

LONDON, 8 (TASS). Muxʙiri dar Şanxaj ʙudagiji Rejter dar ʙoʙati dar fronti rohi ohani Bejpin-Xankou revoç joftani harakathoji harʙi maəlumot medihad. Oʙjekti huçumi japonho şahri Czenczou (qarʙtari Kajfin dar kanori çanuʙiji Xuanxe) meʙoşad. Japonho maqsade dorand, ki az flangi dar rohi ohan ʙudagiji az davri askarhoji xitoj guzaşta ravand. Xitojho muqoʙilijati zūr karda istodin.

*

XANKOU, 8 (TASS). Dar qismi şimoliji vilojati Xenan 6-umi fevral askarhoji japon ʙeştar az 1000 nafar dar tahti dastgiri kardani 20 tank az tarafi Czande ʙa pozitsijahoji xitojho huçum kardin. Baəd az zanozaniho huçumi japonho şikast doda şudast.

DAR XITOJI MARKAZI

XANKOU, 8 (TASS). Dar ucastoki çanuʙiji rohi ohani Tjantszin-Pukou dar vilojati Anxuej 7-umi fevral japonho candin karat ʙo qajiqho ʙa kanori şimoliji rūdxonaji Xuajxe guzaştani şudin, amo onhoro zada əoqiʙ partofta, az onho xelo odamro noʙud karda şudast.

Dar rajoni Uxu va Sjuancen zanozaniho davom karda istodin. Askarhoji xitoj dar guzargohi kūhi Bejmaşan (az Uxu 10 kilometr əoqiʙtar) mustahkam çoj giriftagijand.

Maəlumothoji Jujxanro (az samti şimolu-qarʙtari Xanczou 25 kilometr əoqiʙtar) zeridast kardani askarhoji xitoj tasdiq şuda istodin.

*

ŞANXAJ, 9 (TASS). Dar sarhadi vilojathoji Anxuej va Czetszjan askarhoji xitoj aksulhuçumro revoç doda istodin. Onho ʙo partizanho jakçoja əamal karda istodin. Dar natiça dar certu ʙeşi Cansin dar rohi qajroqiji Nankin—Xanczou aloqa va taəminoti askarhoji japon vajron şudast.

Dar rūzhoji oxirin zanozanihoji zūr dar nazdi Uxu şuda guzaştin. 7-umi fevral askarhoji xitoj aerodromi japonho dar nazdiktari Uxu doştagiro zeridast kardin. Partizanho ʙazaji sūzokvoriji japonho az Uxu se kilometr əoqiʙtar doştagiro noʙud kardin.

*

TOKIO, 9 (TASS). Agentstvoji Domej Tsusin menavisad, ki aeroplanhoji ʙomʙaciji xitoji pozitsijahoji japonho dar davru ʙeşi Benpu dar ucastoki çanuʙiji rohi ohani Tjantszin-Pukou doştagiro ʙa nogoh ʙa taki ʙomʙa giriftin.

DAR XITOJI ÇANUBI

LONDON, 9 (TASS). Muxʙiri dar Gonkong ʙudagiji «Dejli telegraf end morning post» maəlumot medihad, ki hukumatdorhoji xitoji çanuʙi ʙaroji ʙa mumkin ʙudani zada daromadani japonho muqoʙilijat kardan coraho didin. Dar nazdi kanorho sadho qajiqi mohidoriji xitoji çoj giriftin, ki az ʙoloji onho ʙa tasmaji nazdikanoriji darjo ʙefasq nazar karda şuda istodast. Dar kanorho ʙa miqdori ʙisjor quvathoji harʙi çoj giriftagijand. Qajiqhoji mohidori dar vaqti nazdik omada istodani floti japoni signal doda, dar vaqti pajdo şudani kiştihoji japoni dar ʙurtaho pana meşavand.

DAR FRONTHOJI ISPANIJA

(Muvofiqi maəlumothoji TASS az Pariz dodagi)

Muvofiqi maəlumoti ministrxonaji mudofiəaji Ispanija, 9-umi fevral dar fronthoji Ispanija zano-zanihoji kalone şuda naguzaştin.

*

Zanozanihoji oxirini dar fronti Teruel şuda guzaştagiro çaməʙast karda, agentsvoji Gavas nişon doda meguzarad, ki ʙaroʙari zanozanihoji dar rajoni Monalaʙant (Az Teruel dar samti şimol) kardageşon respuʙlikaciho, cixele ki halakaj maəlumot doda şuda ʙud, 8-umi fevral ʙalandiji 1325 dar nazdi Valdekucka (az Teruel dar samti qarʙ) ʙudagiro ʙand karda ʙudand. In ʙa onho ʙa çoniʙi qatorkūhi Universales rah mekuşojad, ki on mustahkamçojhoji dar Alʙarasin (az Teruel dar samti şimolu qarʙ) mavçud ʙuda, hanuz dar dasti əosiho ʙudagiro panah mekunad.

Agentstvo nişon doda meguzarad, ki maqsadi asosiji əosiho dar vaqti az Teruel dar samti şimol huçumho kardan dar nazdaşon mondagiro onho ʙa dast darovarda natavonistand. Əosiho ʙaroji in harakat kardand, ki dar inço ʙa əoqiʙi fronti qismathoji respuʙlikoni darojand. Lekin ʙaəd az zaftuzanamhoji nihojat zūri du rūza əosiho dar safhoji qismathoji respuʙlikoni vajroni andoxta natavonistand. Respuʙlikaciho huçumi əosihoro nigoh doştand, Əosiho xelo odami xudro ʙarʙod dodand. Pozitsijahoji xudro durust karda, respuʙlikaciho dar ʙalandihoji dar daroziji rūdxonaji Alfamʙra ʙudagi mustahkam çoj giriftand.

Dar jaxzori sajrkunandaji Papanin

Qahramonhoji çerdili fani soveti rafiqho Papanin, Krenkel, Şirşūv va Fjodorūv kori tahqiq kardani Arktikaro halok naşuda davom doda istodin. Mūhladhoji maəlumoti radiogi dodanro əaniq ʙa ço rasonda istoda, Ernst Krenkel dar efir çojistodi lageri Papanin va şarojiti meteorologiji rajoni jaxzori xudro ʙa sarvaqtaş maəlumot doda istodast.

9-umi fevral dar Moskva az jaxzori Papanin in mazmun cor radiograma girifta şud.

Stantsijaji «Poljusi Şimoli». 9-umi fevral, soəat 00. Bar gradusi 73 minutaji 0,3 duri gradusi 18 minutaji 36 qarʙi. Şamol ʙo quvati se ʙal az samti şimol vazida istodast, temperatura 13 gradus xunuki. Hamaçoro ʙutun aʙr pūşondast.

Stantsijaji «Poljusi Şimoli». 9-umi fevral. Soəat 6. Bar gradusi 73, minutaji 0,3 duri gradusi 18 minutaji 36 qarʙi. Şamol ʙo quvati du ʙal az samti şimol vazida istodast. Temperatura 16 gradus xunuki, aʙr ʙisjorast.

Stantsijaji «Poljusi Şimoli». 9-umi fevral. Soəat 12. Bar gradusi 72, minutaji 0,6 duri gradusi 19 minutaji 38. Şamol ʙo quvati 3 ʙal az samti şimol vazida istodast. Temperatura 18 gradus xunuki. Aʙr ʙisjor ʙuda, ʙaəze çojho ravşandast.

Stantsijaji «Poljusi Şimoli». 9-umi fevral. Soəat 6 şom. Bar gradusi 72, minutaji 0,6 duri gradusi 19 minutaji 38. Şamol ʙo quvati 3 ʙal az samti şimol vazida istodast. Temperatura 16 gradus xunuki. Aʙr ʙisjorast.

(TASS).

«ÇOJISTODI PAROXODI „MURMANETS“

Radiogramaji rafiq Uljanūv

9-umi fevral dar Moskva az kapitani paroxodi «Murmanets» rafiq Uljanūv cunin radiograma girifta şud.

Borti «Murmanets», 9-umi fevral, soəat 1 rūz. Bar gradusi 70, minutaji 0,6 duri gradusi 0,9 minutaji 18 qarʙi. Şamol ʙo quvati se ʙal az samti şimol—şimolu-şarq vazida istodast. Temperaturaji havo 8 gradus xunuki. Aʙr ʙisjorast. Dar Şimol izhoji jax, ʙarq zadani jax jo kanorahoji jax əajon şuda istodin. (TASS).

MAƏLUMOTI TASS

Muvofiqi maəlumothoji girifta şudagi, vakili korhoji SSSR dar Ruminija rafiq Butenko, ki 6-umi fevral dar soəati 7 şom, az vakolatxona ʙa xonajaş rafta istoda ʙudast, dar şarojiti to ʙa hole maəlum karda naşudagi qojiʙ şudast. Az hamun vaqt ʙa in çoniʙ rafiq Butenko na ʙa xona gaşta omadast, na ʙa vakolatxona. Ba munosiʙati hamin vakolatxonaji SSSR dar Ruminija ʙa ministrxonaji korhoji xoriçi xati muvofiqi rohi karda, dar ʙoʙati in hodisaji misol nadoştagi protest əajon kard.

Şuʙhaje nest, ki rafiq Butenko qurʙoni çinojati sijosi taşkilot jo partijaji faşisti taşkil dodagi şudagijast.

Hukumati soveti ʙa vakolatxonaji SSSR dar Buxarest suporiş kard, ki ʙa ministrxonaji korhoji xoriçi notaji protesti qatəi suporda, talaʙ kunad, ki ʙa zudi korro tirgov karda, ʙaroji rūjikor kardani gunahkorhoji çinojat corahoji haqiqi dida, ʙa onho çazoji qatəi dihad.

Sljūti respuʙlikoniji traktoristhoji staxanūvci jela şud

11-umi fevral, soəati 12 rūz sljūti respuʙlikoniji traktoristhoji staxanūvciji Ūzʙekiston jela şud. Dar sljūt traktoristho, komʙajnerho, mexanizatorho va agronomho çamə şudagijand. Suxani peş az jela kardan guftagiji rafiq **U. Jusupūvro** şunavida, sljūt ʙa kori əamali daromad.

Ba sostavi prezidiumi sljūt 65 nafarro sajlov karda şud. Ba prezidiumi əizatgin rafiqho: **Stalin, Molotūv, Kaganovic, Vorojilūv, Kalinin, Andrejev, Cuʙar, Mikojan, Kosior, Ƶdanūv, Jeƶūv, Xruşcev, Dimitrov, Xoze Dias** va Telman sajlov karda şudand.

Dar ʙoʙati maşinaho va mexanizmhoro durust manfiəat ʙurdan, ʙa kiştu-kori ʙahori tajorigari didan va əoqiʙathoji kori zararrasonandagiji duşmanhoro az xoçagiji qişloq ʙarham zadan, narkomi zaroəati USSR rafiq Ajtmetūv doklad kard.

Natiçaji ʙeparvoji kolxozi nomi Stalin

RAJONI ORÇONIKIDZE. Baroji kolxozcihoji Ūzʙekistonro govdor va ucastoki nazdihavlinok kardan, partija va hukumat dar nazdi mo vazifahoji konkreti mondagijand. Muvofiqi qarori TsK VKP(ʙ) va SNK SSSR mo voçiʙ ʙudem, ki to 1-umi fevrali hamin sol ʙa hamaji kolxozciho dodani ucastokhoji nazdihavligiro tamom kunem.

Bisjor kolxozho in qarori partija va hukumatro ʙa əamal ʙurovardand. Bisjor kolxozciho sohiʙi ucastoki nazdihavligi şudagijand, ki dar onço ʙahor koram mekunand. Lekin dar kolxozi nomi Stalini rajoni Orçonikidze dar in xusus ʙeparvoji karda istodin.

Baroji ʙa hamaji kolxozciho ucastoki nazdihavligi dodan dar in kolxoz imkonijat mavçudast. Dar inço 30 havliji 4-xonagi əimorat kardagijand. Dar havli du xonavor kolxozci zindagoni mekunad. Havliro haminxel əimorat kardagijand, ki az du tarafi on du sūlak zamini 0,15—0,95 gektar zamin mavçud hast.

Pravleniji kolxoz (rajisaş Gavrilūv) lozim ʙud, ki on zaminhoro ūlçak karda, ʙa kolxozciho cun ucastoki nazdihavligi dihad. Baroji in korro içro kardan, faqat 1—2 rūz kor kardan darkorast.

Lekin nişon doda guzaştan zarurast, ki pravleniji in kolxoz naçoji kori əamali gapaş ʙisjorast. Ba kolxozciho ucastoki nazdihavligi dodan, ʙa Salajmonūv va du kasi digar suparda şudagijast. Inho in vazifaji muhimro içro nakarda istodin. Pravleniji kolxoz ʙoşad,—«mo in korro ʙa ʙe kas supurdagijem»—gufta xudaşro az in kor dur girifta gaştast.

Dar natiçaji ʙeparvoji va ʙedaʙoziji pravleniji kolxoz, kolxozcihoji kolxozi nomi Stalin to alvaqt ucastoki nazdihavligi nadorand. Lekin rajzemvod va taşkilothoji digari rajoni Orçonikidze ʙa maəlumothoji nodurusti pravleniji kolxoz dodagi, ʙovar karda, dar kolxoz omada in korro namesançand.

Mo ʙa in masala diqati rajispolkom va rajzemvodi rajoni Orçonikidzero talaʙ mekunem, ki onho ʙa tezi corahoji əamali ʙinand. Susti va ʙeparvojiro ʙarham zada, ʙa hamaji kolxozciho ucastoki nazdihavligi dodan zarurast. Ba odamhoji ʙa in kor peşrahgiri mekardagi ʙojad zarʙaji saxt zada şavad.

M. Jl.

Maəlumoti puropur dar ʙoʙati noʙud şudani dirizaʙli „SSSR V-6"

(Az muxʙiri «Pravda» dar ASSR-i Karelija)

KANDALAKŞA, 9-umi fevral. (Ba holati telegraf). Caqcaqi dar vaqti capa şudani dirizaʙli «SSSR V-6» zindamondagiji jordamciji 4-umi komandiri dirizaʙl **V. I. Pocekinro** maəlum mekunam.

— Peş az ʙa çoniʙi Murmansk parvoz kardan,—caqcaq mekunad rafiq Pocekin,—mo kori ʙisjori tajori guzaronda ʙudem. Kişti ʙaroji parvozi duru-darozi zamistoni Moskva—Novosiʙirsk tajor karda şuda ʙud. Dar hamin vaqt cunin maəlumot omad, ki jaxzori papaninciho sūlak şudast va dar ʙoʙati 4 nafar qahramonro az jaxzor girifta ovardan tez kardani corasini talaʙ karda meşavad.

Vakilhoji ekipaʒi «SSSR V-6» ʙa hukumat ʙo iltimos muroçiəat kardand, ki ʙaroji ʙa marşruti Moskva—Murmansk—Moskva parvozi taçriʙagi kardan içozat dihad, matlaʙ ki dar vaqti natiçaho naqz ʙudan, rū ʙa çoniʙi jaxzori Papanin parvoz karda şavad. Kişti ʙaroji in hamaji imkonijatho doşt.

Hukumat ʙa mo peşvoz rafta va ʙa vuçud ovardani parvozi taçriʙagiro içozat dod.

5-umi fevral mo az aerodromi dirizaʙliji dar nazdiktari Moskva ʙudagi ʙa havo ʙuromada ʙa çoniʙi Petrozavodsk parvoz kardem. Parvoz to Petrozavodsk dar şarojiti vazmin guzaşt, aʙr past ʙud, dar ʙaəze çojho ʙarf ʙorida istoda ʙud, qismhoji metaliji kiştiro jax pūşonda ʙud.

Du soəat peş to dar ʙoloji Petrozavodsk pajdo şudani mo kişti ʙa tumani sar to po daromad. Qariʙ to xudi Petrozavdsk ʙo parvozi kūrona raftem. Az inço ʙa çoniʙi Murmansk majl kardem.

Bodu havo zajli aval naqz naʙud. Sinoptiki ʙortiji mo D. I. Gradus cunin guft, ki ʙaəd az andak vaqt ʙodu havo naqz meşavad. Dar haqiqat, taxmin ʙaəd az 3 soəati parvozi az Petrozavosk kardanamo, aʙr ʙa ʙolo ʙuromad, rūşnoji to 20—30 kilometr zijod şud. Inxel ʙodu havo ʙa parvoz naqz jordam dod. Rū ʙa rūji mo şamol vazida istoda ʙud, va mo ʙo teziji soəate ʙeştar az 100 kilometr rafta istoda ʙudem.

Baəd az du soəat mo az ʙari nav ʙa tasmaji ʙari past qaltidem, havo xelo xira şud, toriki daromad. Barf ʙorid. Ba in nigoh nakarda, mo rasoʙ az rūji kurs rafta istoda ʙudem. Şturmanho G. N. Mjackūv va A. A. Ritʙland ʙa durust ʙudani kurs ʙa tariqi çidi va halok naşuda diqat memondand, goho parvozi mo az ʙoloji rohi ohan guzaşta meraft.

Az aval mo dar ʙalandiji 300—350 metr parvoz mekardem. Ba man namojid, ki mo xelo past parvoz karda istodem, va man dar in xusus ʙa komandir N. S. Gudovantsev gap zadam, ū ʙa komandiri dujum I. V. Pankūv farmon dod, ki ʙolotar ʙaromada şavad. To 450 metr ʙolo ʙaromada, parvozro davom dodem.

Ba nogoh man ʙa avozi ʙaland dod guftani şturman Mjackūvro şunidam: «Ba ʙoloji kūh parvoz karda istodem». I. V. Pankūv ʙuni dirizaʙlro saxt ʙolo kard, matlaʙ ki ʙa ʙalandi ʙuromada şavad, va ʙa man farmon dod, ki rulro ʙa tarafi rost gardonam. Baəd az cand sekund man qaloqūliro şunidam: kişti ʙa daraxtho xūrd. Soni sadoji qarsosi zūre ʙuromad, va kişti ʙa kūh xūrda, ʙa ʙoloji on qaltod.

Man dar ʙajni tūdaji porahoji qismhoji metaliji gondola va kili kişti mondam va az ʙolo manro parda pūşond. Hamun zamono poʒar sar şud, ki on, az rūji coq az zic şudani zançiri asʙoʙi elektroradio rūj dodast. Man az durunn kişti ʙuromadanro sar kardam.

Ba nogoh man çudo ham nogahona ʙa jakxel cuquri qaltidam va in ʙaroji man maxlaʙ namojid. Novikūv, Ustinūvic, Matjunin, Voroʙjūv ham dar haminço ʙudand.

Ahvoli rafiqhojam haminxel ʙud, ki az dahan jagon gap ʙurovarda natavonistand. Ba huş omada, ʙaroji moro jofta tavonistan, mo jakcand alanga dar girondem.

Pagohiji 7-umi fevral ʙa çoji dirizaʙl capa şudagi, ki dar mahalaji 91-umi punkti çangali proliv mavçud ʙud, ʙo sardoriji Nikitin rahnişondihanda çavqijati liʒaciho omad. Onho ʙa moho jordami aval rasondand. Jake az liʒaciho ʙa ʙarak gaşta omada, çojistodi moro xaʙar dod. Ba nazdi mo gavazho rohi kardand, va mo ʙa ʙaraki ʙazdiki daraxtʙurho raftem. Dar inço mo garm şudem va ʙa daraxtʙurho ʙaroji jordam rasondagişon quluqdori ʙajon kardem. Az onço moro ʙa stantsijaji Proliv va soni ʙo vagoni maxsus ʙa Kandalakşa ovardand.

B. Zolotūv.
«Pravda».

Zavodi kino-aparatsoziji Leningrad ʙaroji ozmojişi laʙoratori aparati navi «ZZS-1» va «ZZS-2»-ji avoz menavistagi ʙurovard.

Dar surat: nacalniki ucastok **I. Ja. Gerasimūv** aparati avoz menavistagiro az nazar guzaronda istodast. Foto **V. Nalivanūv.** (Sojuzfoto).

SLJŪTI STAXANŪVCIHOJI SANOƏATI BUXORO

Dar mohi janvar dar Buxoro aljūti şahriji staxanūvcihoji faʙrikaju zavodho va arteliho şuda guzaşt. Dar aljūti mazkur direktorhoji faʙrikahoji dūzandagi, ʙareşumʙurori, zavodhoji qarokūlʙurori, paxtatozakuni va arteli dūzandagiji nomi Stalin dar xususi çaməʙasti soli 1937 va vazifahoji soli 1938-umi sanoatxonaji xud doklad kardand. Onho nişon doda guftand, ki dar trest va taşkilothoji digar duşmanhoji xalq ʙar darovardani harakati staxanūviro sūiqasd karda, ʙa içro kardani plan xelo zararhoji xudro rasondagijand. Xususan direktori soʙiqi elektrostantsijaji Buxoro Pilşikūv dar natiçaji faʙrikaju zavodhoro ʙo quvvaji elektris taəmin nakardan xelo zarari kalon rasondagijast. Az ʙoisi in sanoatxonahoji şahr ʙa maʙlaƣi dunim million sūm kam produktsija dodagijand.

Lekin, agarcande duşmanhoji xalq ʙa harakati staxanūvi zarʙa zada, ʙa içro kardani plan harxel harakati taxriʙi xudro ʙa kor ʙurda ʙoşand ham, ki onho hozir asosan torumor karda şudagijand, ʙeştarini sanoatxonahoji Buxoro, cun zavodi qarokūlʙurori arteli dūzandagiji nomi Stalin va digar ʙa nomaʙgihoro puşti sar karda, harakati staxanūviro ʙoz ham ʙa avç darovardagijand. Dar natiçaji in onho plani soli guzaştaro ʙo muvafaqijat içro kardand. Amo ʙaəze faʙrikaju zavodho susti karda, plani soli 1937-umro mukamal içro nakardand. Masalan, faʙrikaji ʙareşumʙuroriji «10-solagiji Oktjaʙr», ki on dar Buxoro jake az sanoati kalon hisoʙ mejoʙad, ʙaçoji 63.500 kilogram, 55.580 kilogram ʙareşum kor karda ʙurovarda, plani solonaji xudro faqat 87,5 protsent içro kardagijast. Hamcunin sifati produktsijaji kor karda ʙaromadagiji on candon naqz nest, ki ʙaçoji 70 protsenti klashoji 1—2—3 faqat 51,5 protsent dodagijast. Ƣajr az in, dar faʙrikaji mazkur 70 protsenti raʙociho ʙa harakati staxanūvi çalʙ karda şudagi nestand, va onho normahoji texnikiro hoto ham mukamal azxud nakardand.

Baəd az dokladho, vakilho ʙa muzokira ʙaromada, ʙoz jak qator kamʙudihoji sanoatxonahoro rūjikor karda, ʙolşevikona tanqid kardand.

Az faʙrikaji dūzandagiji «Partsjezdi 16-um» Rjazkina ʙa suxan ʙaromada, dar xususi kamʙudihoji direktor Bojants va taşkilothoji çamaijatī, ki onho ʙaroji staxanūvcihoju udarnikho şarojiti darkori ʙunjod nakarda ʙa harakati staxanūvi ahamijat nadoda istodin gap zad.

Xalimūv va Gadijūva (az faʙrikaji ʙareşumʙuroriji «10-solagiji Oktjaʙr») ʙa suxan ʙaromada, kamʙudihoji faʙrikaji mazkurro rūjikor karda guftand, ki direktsija va taşkilothoji faʙrika ʙa kori kadrtajorkuni, harakati staxanūviro ʙa avç darovardan va digaraş jagon ahamijat nadodin.

Staxanūvcihoji ʙa muzokira ʙaromadagiho dar xususi dar ojanda ci tariq kor karda peşraviro sohiʙ şudan, az taçriʙahoji xud caqcaq karda, ʙoz jak qator voçiʙijathoji konkreti giriftand.

— Man az soli 1933-um dar zavodi qarokūlʙurori kor karda istodim, —guft Jaşa Ustojūvi staxanūvci,— aval ucenik ʙuda, pūsthoro xel ʙa xel mekardam, amo hozir man jake az staxanūvcihoji ʙehtarini zavodi mazkur meʙoşam. Har rūz normaji xudro to 200 protsent içro mekunam. Dar ojanda ʙoz az in zijod kor karda, plani xudro ʙo sifati ʙaland to 250 protsent içro mekunam. Man ʙaroji taçriʙaji xudro ʙa digarho jod doda, onhoro staxanūvciji peşqadam kardan, harçoniʙa harakat mekunam.

Hamcunin Gorʙanūv, Inojatūv va digarho ʙa suxan ʙaromada, jak qator vazifahoro girifta, staxanūvcihoji digarro ʙa corjakgiri çeq zadand. Sohi ʙaroji kamʙudihoji rūjikor karda şudagihoro ʙa tezī ʙartaraf kardan, dar qaror jak qator taklifho qaʙul karda şud. Ba maqsadi harakati staxanūviro ʙoz ham ʙa avç darovarda, sohiʙi peşraviho şudan aljūt qaror kard, ki har 3 mah jak karat dar miqjosi şahr va moh jak karat dar har sanoatxonaho aljūti staxanūvciho guzaronda şavad.

Ja. Sijūnūv.

NATIÇAJI KORRO BA HAR RABOCIJ RASONDA ŞAVAD

SAMARQAND. Dar zavodi carmʙuroriji nomi Oxunʙoʙojūv corjakgiriji sotsialisti xelo naƣz taşkil doda şudagijast. Hozir dar corjakgiri 42 ʙrigada va 394 nafar raʙocij qism girifta, ʙaroji hosili ʙalandi mihnat gūştin ʙurda istodin.

Dar zavod ʙrigadaji 1 va 2-umi tsexi ʙarabandonij xelo peşqadam meʙoşad. In ʙrigadaho (ʙrigadirhojaş Aşurūv va Rahimçonūv) plani mohi janvariji xudro ʙarzijod içro kardand. Brigadahoji staxanūviji tsexi paşmşūji muvafaqijatro az dast nadoda, hameşa ʙaroji hosili ʙalandi mihnat gūştin ʙarda istodin. Dar in ʙrigada ʙa staxanūvcihoji nomdor **Çamolūv, Maʙurūv, Tjurin, Ojʙardijūv, Maxsumūv, Fuzajlūv va Şivi Qançonūv** kor mekunand. Onho hama vaqt plani korkardaʙuroriji xudro to 220 protsenti içro karda, ʙa kori raʙocihoji ʙa ʙoqiʙ memondagi jordami dojimi rasonda meistand.

Baroji korro sifatnok kardan, dar har ʙoʙat ʙa raʙociho şarojiti darkori pajdo karda şudagijast. Mudirhoji tsexho, ʙrigadirho va masterho ʙa kori raʙociho nazorati dojimi karda, jordami darkori rasonda istodin. In kor ʙa az proriv ʙaromada muvafaqijathoji kalon ʙa dast darovardani zavod jordami kalon doda istodast.

Nişon doda guzaştan zarurast, ki to oxiri soli 1937-um taşkilothoji partijagiju çamaijati va direktsijaji zavod ʙa kori corjakgiri naƣz aʙamijat doda, har dah rūz jak karat natiçahoji kori raʙocihoro çaməʙast karda, az on xulosa meʙurovardand. Peşravi va kamʙudiji har raʙocij, ʙrigada va tsexu korxonaro gufta doda, hamin qati diqati hamaro ʙaroji içroji plan moʙilizatsija mekardand. Amo in kor hozir dida naşuda istodast. Natiçahoji kori raʙociho, staxanūvciho va ʙrigadahoro faqat tsexho çaməʙast karda megirandu xalos. Az 1-um to 25-umi janvar dar miqjosi zavod korro çaməʙast karda naşudast. Ba kor ʙo ʙeparvoji nazar kardan nodurustast. Rahʙarhoji faʙrika ʙojad fahmida girand, ki printsipi corjakgiriji sotsialisti az tarafi peşqadamho ʙa ʙoqiʙ memondagiho jordam rasondanro taşkil dodan, hamin qati ʙarʙardoriji umumiro ʙa dast darovardan meʙoşad. Dar in ʙoʙat harci qadare kori əomavijuʙoʙat hamcunin ʙa maʙnedodkuniro vaseə revoç doda, natiçaji kori har raʙociro çaməʙast karda, dar sarvaqtaş ʙa ū rasonda şavad, hamon qadar kor dar avç meşavad.

N. Mirzoqandūv.

—oOo—

ASARHOJI ŞOTA RUSTAVELI DASTRASI ƏOMAJI VASEƏ ŞUDA ISTODIN

BUXORO. Bo taşaʙʙusi gazetaji rajoni—«Buxoro proletari» 30 nafar dokladciho çamə karda şudagijand, ki onho dar faʙrikaju zavodho va arteliho rafta az xususi 750-solagiji poemaji genialiji Şota Rustaveli dokladho guzaronda istodin. Tamomi dokladciho aval dar maçlisi dar nazdi redaktsijaji gazetaji mazkur şuda guzaştagi rahʙari karda şudagijand, ki hozir onho dar çojho kori xudro naƣz içro karda istodin.

Dar sinohoji teatri şahri va muzej az xususi içodijot va zindagoniji şoəiri ʙuzurgi Gruzija—Şota Rustaveli vistavkaho taşkil doda şudagijand. Dar rūzhoji juʙileji Şota Rustaveli dar muzej davomati xalq xelo zijod şudagijast. Xalq ʙa içodijoti şoəiri ʙuzurg ʙo interesi zūr nazar karda, asarhoji ūro xonda istodast.

Ja. Sijūnūv, Ə. Hajimūv.

★

QŪQOND. (Ba holati telefon). Dar dorulmuəallimini jahudigi ʙa munoʙiʙati 750-solagiji poemaji Şota Rustaveli gazetaji devoriji «Çavoni madanijatci» ʙermazmun va xuşrū ʙurovarda şud. Dar nazdi dorulmuəallimin az xususi içodijot va zindagoniji Şota Rustaveli vistavkaji maxsus taşkil doda şudagijast, ki talaʙaho dar on ʙo havasi zūr davomat karda, az içodijoti şoəiri ʙuzurg oşno şuda istodin.

Dar tamomi sinfho ʙajni talaʙaho şearu poemahoji şoəir Şota Rustaveli kor karda ʙaromada şuda istodast.

Z. Nektolūv.

★

MARƢELON. Talaʙahoji sinfhoji ʙalandi maktaʙi 5-umi jahudigi asarhoji şoəiri ʙuzurg Şota Rustaveliro ʙo aişqu havasi zūr xonda istodin.

Dar nazdiki dar şahr kinoji «Kaçeti», ki on ʙa asosi asari şoəir Şota Rustaveli soxta şudagijast, nişon doda şud. Dar in kino davomati xalq va maktaʙxonho xelo zūr ʙud. Kino dar şahr 4 rūz davom kard.

N. Fatohūv.

Nomeri 1-umi fevraliji gazetaji ʙerşumori komʙinati molʙofiji nomi Stalin («Stalincilar avozi») mukamal ʙa munoʙiʙati Şota Rustaveli ʙaromadagijast.

Dar surat: slesari staxanūvci korxonaji mexaniki komsomolets Soʙir Zokirūv gazetaji ʙa munoʙiʙati şoəiri ʙuzurg ʙaromadagiro xonda istodast.

Foto S. **Bagdasarūv** (Sojuzfoto).

Dar qismati N ʙo zonu şişta miltiq paronda istodin.

Dar surat: askarho rafiqho **Makatūv va Zuravljūv.**

Foto **O. Gazejev.** (Sojuzfoto).

AZ FRONTI MADANI

41 nafar kadri navi meditsini

SAMARQAND. Dar nazdiki 41 nafar student texnikumi meditsiniro tamom karda, nomi feldşeri va akuşerkagiro girift. Hamaji studenthoji vipusk şudagi texnikumro ʙa ʙahohoji «əəlo» va «naƣz» tamom kardand. Vipuskniho **Makarūva, Pinhoʙūva, Nikolajeva, Koşmanūv, Jishoqʙojūva, Haramşina, Mirzoqandūva** texnikumro ʙo ʙahoji «əəlo» va «naƣ[z»] tamom karda, dar şaʙi vipusk az administratsijaji texnikum mukofo[t]hoji qimatʙaho giriftand.

41 nafar kadri meditsiniji texnikumro tamom kardagi ʙa kor, ʙa poliklinikaho, amʙulatorijaho, ʙa ʙolnitsahoji rajoniji reşpuʙlika roh[i] karda şud.

M. Gavrilūv.

—o—

SAVODI XUDRO BUROVARDA ISTODIN

TOŞKAND. Ba maqsadi ʙesavodiju calasavodiro az ʙajni əomaji mihnatkaşhoji mamlakati sovetiji mo mutlaq ʙarham zadan, partijaju hukumat qarorhoji maxsus ʙurovardagijand. Baroji qarorhoji ʙurovarda şudagiro ʙa əamal çori kardan, rahʙarhoji zavodu faʙrikaho, kolxozu sovxozho va idorahoji digari soveti kor ʙurda istodin. Az ʙajni raʙociho, kolxozciho, xizmatciho va əomaji notaşkil ʙesavodi ʙarham zada şuda istodast.

Dar guzari «Guliston»—rajoni Oktjaʙr maktaʙi savodʙurori taşkil doda şudagi meʙoşad. Dar nazdiki 25 nafar zanu mardi ʙesavodi in guzarro savodnok karda, vipusk karda şud. Bo maqsadi savodi tamomi mahalaşinhoji ʙesavodu kamsavodro ʙurovardan, muəallima **Z. Şakarūva** 35 nafar mahalanişini ʙesavodro çam[ə] karda, savodi onhoro ʙurovarda istodast. Ba maktaʙ davomat kardani ʙesavodho naƣz meʙoşad. Maktaʙxonho suporişi az tarafi muəallima supurda meşudagiro ʙa sarvaqtaş içro mekunand. Muəomilaji maktaʙxonho ʙa muəallim naƣz meʙoşad. Baroji xa[...] savodi in maktaʙxonhoro ʙa tezī ʙurovarda va tamomi mahalanişinho[ji] ʙesavodi guzari «Guliston»ro xatu savodnok kardan aktivhoji guzar va xususan muəallimaji maktaʙi ma[...] kūşiş karda istodin.

M. Asromūv.

★

TOŞKAND. Kori savodʙurori dar mahalaji nomi Oxun-Boʙojūv—rajoni Oktjaʙr naƣz ʙa rah monda şudagi meʙoşad. Dar nazdiki savodi 35 nafar zanu mardi in mahalaro ʙurovarda, vipusk karda şud. Zanho va mardhoji savodi xudro ʙurovardagi gazetaju zurnalxon şudagijand. In ʙaroji ʙehtar şudani madanijati əomaji in guzar ahamijati kalon dorad.

Bo maqsadi az ʙajni zanu mardi in guzar tamoman ʙesavodiro ʙarham zadan, ʙoz az du [...] ʙa əiʙorat maktaʙ taşkil doda [...] meʙoşad. Dar in maktaʙ 57 [...] çalʙ karda şudagijast.

Baroji ʙesavodiro az ʙajni əom[aji] guzar ʙarham zadan, aktivhoji gu[zar] naƣz kūşiş karda istodin.

Hozir davomati maktaʙxonho [...] maktaʙ naƣz meʙoşad. Suporişi m[u]əallimhoro onho ʙa sarvaqtaş içro m[e]kunand.

M. Asromūv.

Kursi muxtasari taarixi SSSR *)

VII.

Rosijaji asri XVIII imperijaji pomeşcikho va kupetsho meʙoşad

27. Çanghoji Pjūtri I va şūrişhoji xalqi

Çang ʙo turkho va ʙa xoriça sajohat kardani Pjūtri I. Dar xudi oxiri asri XVII Pjūtri I pisari Aleksej podşohi rus şud. Ba taxti podşohi nişastan zamon ʙo podşohi çavoni ʙo əaql va kordon ʙud az andak vaqt ʙa çori kardani tartiʙhoji nav sar kard. Ū ʙa əinovat giriftani dumaji ʙojariniro tamoman ʙas kard va ʙo xoriçihoji dar Moskva zindagi mekardagi xelo dūst şud. Ū onhoro ʙa peşi xud ʙa xizmat çalʙ kard va dar asosi tartiʙi xoriçi askarhoji nav çamə karda, tirparonhoro cun quvvati kūhna ʙartaraf kard.

Dar soli 1695 Pjūtr ʙaroji ʙa darjoji Sijoh rah kuşodan, ʙo Turtsija çang sar kard. Ū dar Don az 29 kiştī flot soxt va ʙo askari ʙo xoriçiho taəlim doda şudagi, ʙa qalʙaji Azovi Turtsija hoçum karda, onro girift. Dar vaqti in çang Pjūtr ʙa zarurijati az nav soxta şudani hamaji zindagoniji mamlakat va texnikaji kori harʙi va darjoji jevropojihoro qaʙul kardan ʙoz zijoda ʙovarinok şud.

Pjūtr ʙa xoriça raft. Dar Jevropaji Ƣarʙi dar hamin vaqt Golandija va Anglija mamlakathoji peşqadam ʙudand. Dar Golandija ū taʙar dar dast dar verfhoji kiştisozi kor kard. Dar Anglija ū kori kiştisoziro ʙa tariqi mukamal jod girift. Pjūtr I qariʙi jak sol dar xoriça gaşta, ʙisjor korhoro jod girift. Dar Rosija şūrişi tirparonhoji az tartiʙhoji navi Pjūtr [illegible] qasos dodan şaxsan xudaş rahʙari kard. Polkhoji tirparoni az nav taşkil doda şudand.

Istidoji çang ʙo şvedho. Dar soli 1700 Pjūtri I ʙaroji kanori darjoji Balti ʙo şvedho çang sar kard. Şvedho armijaji dar çahon ʙehtarin va floti naƣz doştand. Koroli Şvetsija dar hamin vaqt Karli XII ʙud. Karl ʙa askarhoji Pjūtr, ki qalʙaji Narvi Şvetsijaro qaʙal karda ʙudand, zarʙa zad, onhoro ʙaropo şikast dod, hamaji artilerijaro ʙa dast darovarda, asiri ʙisjore girift.

Lekin Pjūtr pareşon naşud. Ū zangūlahoji tserkovhoro girifta, az onho tūp rexta şavad gufta farmon dod. 250 nafar odami çavonro ʙaroji savod va istidoji matematikaro jod giriftan ʙinond, ki maqsad az onho artilleristho va ustodho tajor kunad. Az dehqonhoji krepostnoj askari nav cinda girifta şud va ʙa onho kori harʙiro taəlim doda şud.

Baroji xūrondanu pūşondani askarho, puli ʙisjore darkor ʙud. Pjūtr ʙa hamom ho, osijoho, korvonsarojho, hato ʙa tobutoʙhoji dūʙi maloq andoxt, narxi namakro jakʙardu zijod kard. Baroji az peşi pomeşcikho gurexta raftani dehqonho, Pjūtr çazodihihoji zūr çori kard. Ū farmon dod, ki hamaji qişloqhoji az dehqonhoji gureza əiʙorat ʙudagiro dar sarohoji Don qorat karda şavad. Az ʙoqqirho ʙaroji askarhoji savora maʙlaƣi ʙisjori ʙaspro zada giriftand.

Dar soli 1703 Pjūtr reziçgohi lojqaşori rūdxonaji Nevaro az şvedho zada girifta, dar inço qalʙa va şahri Peterʙurg (Leningradi hozira)ro soxt, [illegible] Baroji soxtani qalʙa va şahr Pjūtr az hamaji Rosija [illegible] dehqonhoji krepostnoj ovarda şud. Onho dar inço az gusnagi va kasali hazor-hazor noʙud meşudand. Xalq ʙa in əazoʙho ʙo şūrişho çavoʙ medod.

Şūrişhoji xalqi. Dar vaqti Pjūtri I ʙaşqirho şūriş karda, qalmiqho oşūʙiş karda ʙudand. Dar soli 1707 şūrişi kazakho va dehqonhoji Don xesta ʙud. Ba şūrişciho kazak **Kondrati Afanasjevic Bulavin** sardor şud. Şūrişciho jak qator şahrhoro giriftand. Pjūtr ʙa muqoʙili Bulavin armijaji kalon firistond. Dar hamin vaqt kazakhoji ʙoj ʙūji qasd tajor karda, ʙa xutori Bulavin zindagoni mekardagi huçum kardand. Ataman to mondani ūqi oxirin meparond. Xudro ʙa dasti duşmanho dodan naxosta, Bulavin ūqi oxirinro ʙa xud xoli kard.

Şūrişciho ʙa muqoʙili askarhoji Pjūtr du sol gūştin giriftand. Qişloqhoji dehqonhoji Doni ʙa şūriş xestagi sūzonda şudand. Şūrişcihoji dastgir şudagiro qariʙ az jak sar kuştand. Cand hazor dehqoni gureza ʙa pomeşcikho gardonda doda şud.

Saʙaʙhoji şikast xūrdani Bulavin ham monandi hamon saʙaʙhoji şūrişhoji peştaraji dehqonho va kazakho ʙudand.

Şūrişcihoji xalqiro zer karda, Pjūtr hamaji quvatro ʙa gūştini ʙa muqoʙili şvedho qun kard.

28. Çanghoji Pjūtri I ʙo Şvetsija va mamlakathoji Şarqi

Torumor kardani şvedho. Koroli Şvetsija Karli XII az xijonati Germani Ukraina Mazepa fojda ʙurda, az ʙoloji Polşa ʙo armijaji xud ʙa Ukraina zada daromad. Dar soli 1709 şvedho va rusho dar taki Poltava rū ʙa rū vo xūrdand. Askarhoji Şvetsija şikast xūrdand. Karli XII va Mazepa ʙa Turtsija gurextand. [illegible] Pjūtr ʙa muqoʙili turkho armijaji cilhazori ʙurovard. Amo turkho panç karat zijod armija çamə kardand. Askarhoji Pjūtr dar rūdxonaji Prut davragir karda şudand. Bo turkho sulhi ʙefojda ʙastan va qalʙaji Azovro ʙa onho gardonda dodan lozim şud.

Baəd az çangi ʙo turkho noomadi kor şudan, Pjūtr əahd kard, ki şvedhoro to ʙa oxir zada, kanorhoji darjoji Baltikaro qatəijan ʙa Rosija mustahkam kunad. Ū Riga, Revelro az dasti şvedho girift, floti zūr soxt. Dar darjo çangi darjoji guzaşt, ki dar on floti Şvetsija şikast xūrd.

Çang ʙo şvedho mudati daroz, 21 sol davom joft. Xulasi kor, şvedho ʙa sulhnoma dast mondand, ki az rūji on zaminhoji dar peşi kanorhoji zalivhoji Riga va Fin ʙudagi ʙa Rosija guzaştand.

Gūştini Pjūtri I ʙaroji kanori darjoji Kaspi. Pjūtri I aknun dar kanorhoji darjoji Kaspi, ki rahhoji ʙa Şarq—ʙa Azijoji Mijona ʙa Hinduston va ʙa Eron az ōn meraftand, mustahkam şudanro əahd kard.

Pjūtr az 80 hazor odam əiʙorat armija çamə kard va onro az Astaxan ʙaroji ʙa mulkhoji Eron huçumi çangi kardan girifta ʙurd. Pjūtr ʙo knjazhoji Gruzija, ki onho dar zeri hukumati Eron ʙudand va ʙo kupetshoji armani, ki onho ʙaroji ʙo şoh—hokimi Eron—çang kardan ʙojad ʙa ū madad merasondand, peşaki gapro dar jakço mond.

Zanozaniji jakumi harʙi dar hududi Doƣiston guzaşt. Xalqhoji in mamlakat ʙa armijaji Pjūtr muqoʙilijati qatəi kardand. Ba Pjūtr ʙoz gaşta ʙa Astraxan raftan lozim şud.

Amo ƣajr az armijaji xuşkigardi Pjūtr [illegible] Pjūtr şahrhoji Derʙent va Bokuro sohiʙ şud.

Dar şahrhoji Azarʙajçon, ki Pjūtr [illegible] karda ʙud, dar hamon vaqt xalqhoji 200—300 sol peş az huçumhoji çangiji Pjūtri I ʙo podşohhoji Eron muteə karda şudagi, zindagoni mekardand. Azarʙajçonho ʙo zeridastkunandahoji Eron ʙaroji mustaqiliji xud va ʙa muqoʙili tangkunihoji onho hama vaqt gūştin megiriftand. Az hamin saʙaʙ sokinhoji asosiji Azarʙajçon ʙa askarhoji Pjūtr muqoʙilijati çidi nakardand.

Pjūtri I ʙa maqsadi xud rasid. Kanorhoji darjoji Baltika dar dasti Rosija ʙud. Rosija ʙa Jevropa nazdik şud. Pjūtr ʙo əaqiʙmoniji Rosija ʙefasq gūştin meʙurd va tartiʙhoji onro dar asosi tartiʙi jevropoji az nav mexost.

29. Reformahoji Pjūtri I

Reformaho dar idorakuniji gosudarstvo. Ba çoji dumaji ʙojarini Pjūtr az şaxshoji xudaş taəin kardagi, senat taşkil dod. Ba çoji 50 prikaz Pjūtr 12 kolegija soxt, ki onho ʙa armija va flot, korhoji xoriçi, xoçagi va sud rahʙari mekardand. Dar senat va kolegijaho hamaji korhoro dvorjaninho idora mekardand.

Pjūtr hamaji Rosijaro ʙa 8 guʙerni taqsim kard. Dar guʙernijaho ū guʙernatorro sardor kard, ki ū dar kraj hokimi mekard, ʙa kori cinda giriftani soldatho va pulcinho rahʙari mekard.

Baroji quvat va hukumati dvorjaninhoro mustahkam kardan, Pjūtr sarzaminhoro ʙa tariqi mukamal mulki onho kard. Dar soli **1721** ʙaəd az ʙa sari şvedho zafar joftan, Pjūtr tituli imperatorro qaʙul kard. Az hamin vaqt Rosija nomi **imperijaji Rosijaro** ʙa giriftan sar kard.

Reformaho dar xoçagi. Baroji zijod kardani daromadhoji gosudarstvo, Pjūtr çazijapuli (çonpuli) giriftanro çori kard, maçʙur kard, ki onro az xurd to kalon az hamaji mardhoji dehqon girifta şavad. Dar vaqti Pjūtr **manufakturaho** (faʙrikaho) taşkil doda şuda ʙudand. Dar onho raʙocihoji krepostnoj dar stanokhoji dasti kor mekardand. Baroji soxtani manufakturahoji nav ʙa kupetsho pul doda meşud. Dar Anglija dar hamin vaqt manufakturaho halakaj [illegible] raʙocihoji kiroji ozod kor mekardand.

Pjūtr ʙoşad, ʙaroji kupetshoro ʙa [...] raʙociho taəmin kardan, qişloqhoji [...] tuni dehqonhoji krepostnojro ʙa [...] vodho voʙasta mekard. Dar va[...] Pjūtr halakaj ʙeştar az 200 to ma[...]nufaktura ʙud. Dar Tula zavod[...] jaroqsozi zūr vaseə şudand. Dar U[...] zavodhoji navi ohansozi, manufaktu[...]hoji moʙutʙofi pajdo şudand.

Kupetsho va zavodciho tez ʙoj [...]dand. Pjūtr idorakuniji şahrhoro [...] xudi kupetsho supurd.

Maərif. Pjūtr ʙa kori maərif [...]qati kalon monda, hato ʙaroji o[...] ʙa zūri çori kardan harakat mekar[d.] Pjūtr çavonhoji dvorjaninro [...] kiştisozi va zavodhoji xoriçiro [...] giriftan, ʙa xoriça mefiristond. Ma[...]taʙho jela karda şuda ʙudand, [...] dar onho kori darjoji, sanəati, in[...]neri, meditsina va fanhoji dig[...] taəlim medodand. Muəallimhoji [...] maktaʙho anglicanho, golandiho, şved[...]ho, nemetsho va xoriçihoji dig[...] Pjūtr onhoro ʙa xizmat dar R[...] taklif kardagi ʙudand.

Pjūtr farmon doda ʙud, ki d[...] hamaji guʙernijaho maktaʙhoji [...] jela karda şavad, ki dar onho [...]hoji dvorjaninho ʙojad ʙa tariqi [...]ʙuri savod, jaəne xondan va navi[...] arifmetika va geometrijaro [...] megiriftand. Pjūtr ʙa dvorjanin[...] ʙesavod hato zan giriftanro [...] karda ʙud.

Pjūtr az Jevropa ʙiʙrat girifta, dar Rosija gazetaji avalin, «Vedo[...]»ro taşkil dod va ʙaroji on ale[...] rusiro soda kard.

To vaqti Pjūtr soli nav az 1-[...]sentjaʙr hisoʙ meşud. Pjūtr farm[...] dod, ki hisoʙro, cixele ki in dar [...]riça karda meşud, az 1-umi ja[...] girifta ʙurda şavad.

Kalendari nav az jakumi ja[...] soli 1700 az rūji solşumoriji nav ç[...] karda şuda ʙud, ki on hozir ha[...] kor ʙurda meşavad.

(Davom dorad).

---

*) Davomi gazeta № 22.

Redaktori çavoʙgar M. AMIN[...]

Upolŭzlavlit № Ja.—[...]

Toşkand. Uzpoligrafkom[...]